

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасы		K044-40/19-2019
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ		6 беттің 1 беті

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ медицина колледжі

**«Фармацевтикалық тауартану» пәні бойынша
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ**

№2 тақырып: «Фармацевтикалық мекемелердің тауарлар номенклатурасының құрылымы және олардың сипаттамасы. Металдық материалдардың негізгі қасиеттері. Коррозиядан сақтау. Материалтану»

Мамандығы: 0306000-Фармация

Курсы: 3

Семестрі: 5

Құрастырушы: Баркизатова Г.Б.

Шымкент, 2020

ОНТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасы		К044-40/19-2019
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ		6 беттің 2 беті

Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасының мәжілісінде қаралып, бекітілді.

Хаттама № «19» «25» 05 2020 ж.

Каф. мен., фарм.ғ.д., профессор — Шертаева К.Д.

ОНТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасы ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ	K044-40/19-2019 6 беттің 3 беті

1. Сабақтың тақырыбы: Фармацевтикалық мекемелердің тауарлар номенклатурасының құрылымы және олардың сипаттамасы. Металдық материалдардың негізгі қасиеттері. Коррозиядан сақтау. Материалтану.

2. Сағат саны: 4 сағат

3. Сабақ түрі: тәжірибелік

4. Сабақтың мақсаты:

- **Оқыту:** оқушыларды фармацевтикалық тауарлар және олардың жіктелімімен таныстыру
- **Тәрбиелік:** оқушылардың фармация мамандығын меңгеруде фармацевтикалық тауартануды білуі халыққа фармацевтикалық көмек көрсетуде дұрыс патриоттық сезімін қалыптастыру
- **Дамыту:** Фармацевтикалық тауартану тұрғындарды медициналық және дәрілік заттар көмегін көрсетуді ұйымдастыруды жаңа фармацевтикалық концепциясы барысында дамыту.

5. Оқыту әдісі: Семинар, презентация, глоссарий.

6. Материалды-техникалық жабдықталуы.

а) техникалық құралдар: компьютерлер, интерактивті тақта, мультимедиялық құрылғы.

ә) көрнекі және дидактикалық құралдар: студенттерге арналған нұсқаулық, мультимедиялық қамсыздандыру

б) оқыту орны: 217 аудитория

7. Әдебиеттер:

Негізгі:

1. Шертаева К.Д. Жанбырбаева А.Д. «Медициналық және Фармацевтикалық тауартану». Шымкент, 2011;

2. Васнецова О.А. Медицинское и фармацевтическое товароведение - Практикум М.: Изд. Группа «ГЭОТАР - медиа» 2005-704 с.

3. Умаров С.З. и др. Медицинское и фармацевтическое товароведение: Учебник/ - М.: ГЭОТАР – Мед. 2004-368 с.

Қосымша:

1. Сборник законодательных и нормативно-правовых актов, регулирующих фармацевтическую деятельность в Республике Казахстан. Под.ред. Махатова Б.К. – Шымкент. -2005. –246 с.

8. Ұйымдастыру кезеңі: 11 мин 6%

Оқушылардың сабаққа қатысуын тексеру

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасы ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ	K044-40/19-2019 6 беттің 4 беті

Оқушылардың сабаққа дайындығын тексеру
 Сабақтың мақсаты мен міндеті.

- 9. Оқушылардың өтілген тақырып бойынша білімін тексеру: 27мин 15%**
- 10. Жаңа сабақты түсіндіру: 54мин 30%**
- 11. Оқушылардың өз бетінше атқаратын жұмысы: 63мин 35%**
- 12. Жаңа тақырыпты бекіту: 18мин 10%**
- 13. Сабақты қорытындылау: 3,5мин 2%**
- 14. Үйге тапсырма беру: 3,5мин 2%**

АҚПАРАТТЫҚ-ДИДАКТИКАЛЫҚ БЛОК

Тұрғындарды, емдеу орындарын дәрі-дәрмектермен қамтамасыз етуді жақсарту үшін дәрі-дәрмектердің жеткілікті түрлері яғни сапалары жақсы болуы керек.

Қазіргі жағдайда ТЕД, соның ішінде Қазақстан Республикасында дәріханалар жүйесі арқылы миллиард сомдарға дәрі-дәрмектер және де басқа да фармацевтикалық тауарлар босатылады.

Осыған байланысты медицина саласында емдеу практикасында қолданылатын фармацевтикалық тауарлардың керекті мөлшерін анықтап, оларды тиімді қолданудың жолдарын іздестіру қажет. Дәрі-дәрмектер және басқа да фармацевтикалық тауарлар дәріханалар арқылы босатылатындықтан болашақ фармацевтика мамандарын бүгінгі күні пайдаланып жүрген фармацевтикалық тауарлардың түрленуін немесе классификациясын білу керек.

Фармацевтикалық тауарлардың ассортименті кең және әртүрлі, сондықтан оларды белгілі топтарға бөліп классификациялайды. Фарм тауарлардың түрленуі (классификациясы) қолданылу бағыттарына қарай жүргізілетін алты топқа бөлінетін:

- 1) Дәрілік заттар
- 2) Байлап таңу материалдары
- 3) Санитария, гигиена және ауруды күту бұйымдары.
- 4) Минералды сулар, санитарлық, дезинфекциялық, парфюмерлі косметикалық заттар.
- 5) Дәріханалық ыдыстар, орау, буу материалдары.
- 6) Дәріханалық жабдықтар, аппарат, приборлар, инвентарлау, механикаландыру заттары.

I. Дәрілер немесе дәрілік заттар – дегеніміз адамдардың және жануарлардың ауруын болдырмау үшін немесе оларды емдеу үшін қолдануға белгілі түрде рұқсат етілетін фармакологиялық заттар.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасы ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ	К044-40/19-2019 6 беттің 5 беті

- II. Байлап таңу материалдары – дегеніміз жараны емдеу үшін, жараның жазылуына қолайлы жағдай жасау үшін қолданылады. Байлап таңу материалдары матадан, қағаздан, вискозды-мақталы жіптерді жасалады. Мақта талшықтарынан мақта, марлі, марлі-бинттері, ағаштан алигнин нен және вискоза алынады,
- III. Санитария, гигиена және ауруды күту бұйымдары фармацевтикалық тауарлар ішінде кең түрде қолданылатын біраз тобын қамтиды. Атап айтқанда бұл – ауыр ауруларды күту үшін, дәрілерді қабылдау үшін қолданылатын мына бұйым түрлері жатады: резиналы грелкалар, аурудың зәрін қабылдайтын катетрлер, зондылар, спринцовкалар, хирургиялық және анатомиялық перчаткалар, саусаққа кигізгіштер, медициналық клеенкалар, соскалар, белбеу, бандаждар, (грыжаға киетін, кіндік ауруларына киетін, босанғанға дейін және босанғаннан кейін киетін), медициналық банкілер, термометрлер, пипеткалар, сүт сорғыштар, дәрі қабылдау стакандары т.б жатады.
- IV. Минералды сулар, жуу, санитариялық, дизенфекциялық, десинсекциялық, парфюмерлі косметика заттар.
- V. Дәріханалық ыдыстар, дәрі – дәрмекті орау, буу материалдары. Орау дегеніміз дәрілер өндірістен шығарудағы олардың сақталуын, тасымалдануын қамтамасыз етілуі мақсатында дәрілерді салу орны. Олар әртүрлі болады, атап айтқанда флакондар, ампулалар, коробкалар, канвалюталар, әр түрлі пакеттер, банкалар т.б.
- VI. Дәріханалық жабдықтар, аппараттар, механикаландыру заттары.

Тұрғындарды, емдеу орындарын сапалы дәрі-дәрмектік көмекпен қамтамасыз ету үшін керекті мөлшерде дәріханаларды ашып, оларды бүгінгі күн талабына сай мебельдермен, прибор аппараттармен, инвентармен, механикаландыру заттары мен жабдықтау керек.

Дәріханалық жабдықтар жалпы үш топқа бөлінеді:

- 1) Дәріханалық арнайы жабдықтар және жұмыс орындарына арналған жабдықтар немесе мебельдер;
- 2) Дәрілер жасауға қолданылатын дәріханалық технологиялық жабдықтар;
- 3) Механикаландыру заттары, дәріханалық инвенторлар және техникалық ұйымдасытру құралдары.

Дәріханалық жабдықтарды, мебельдерді өзіміздің елде, сол сияқты сыртқы елдерде жасалынады, бұрынғы бүкілодақтық фармация ғылыми зерттеу институтында (БФҒЗИ), Болгария, Польша елдерінде жасалынып алынатын. Қазіргі жағдайда әр тәуелсіз мемлекеттер арқылы фармацевтикалану индустриясын дамытып жолға қою үстінде. Атап айтқанда Қазақстан Республикалық фармация ғылыми зерттеу институтының қабырғасы қалануда.

- 1) Арнайы дәріханалық жабдықтарға мысалы ассистенттік мебельдер жатады.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасы ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ	K044-40/19-2019 6 беттің 6 беті

- 2) Ассистенттік стол АС-2 АС-4 АС-6
- 3) Қосымша дәріханалық үстел
- 4) Айналма

Материалтану

Медициналық өнімдердің функционалды қасиеттері, яғни емдеу-диагностикалық процесінде қалыпты түрде функциясын орындауы, дайындалған материалының қасиеті мен анықталады. Өнім жасалуда қолданылатын материал тек керек пішін ғана емес қалыпты функциялау үшін жаңа қасиеттерге ие болады. Сондықтан материалдардың қасиетін, қасиеттерінің өзгеруін білу керек.

Материалдар қасиеттері.

Әрбір материал нақты механикалық, химиялық және технологиялық қасиеттерге ие. Бұл қасиеттері материалды жеткізуде ГОСТ-пен анықталады. Материалдардың қасиеттерін сипаттайтын негізгі көрсеткіштер стандарттар мен осы өкімнің техникалық шарттарына жазылады. Бұл бәрінен бұрын механикалық және химиялық (коррозияға қарсы) қасиеттеріне жатады.

Механикалық қасиеттеріне: беріктік, қаттылық, серпімділік, жабысқақтық, пластикалық және сынғыштық.

Химиялық қасиеттері сыртқы орта факторларына қатысты материал әрекетін анықтайды: қышқылдануы, жұмсартқыш пен әртүрлі химиялық агенттер әсерінен тұрақтылық, коррозиялық тұрақтылық.

Технологиялық қасиеттері өнім дайындауға әр түрлі технологиялық әрекеттері көптеген металл материалдар жақсы штампталады. Материалдардың механикалық, химиялық және технологиялық қасиеттері өзара байланысқан.

15. Бақылау сұрақтары:

1. Фармацевтикалық тауарлар жіктемесі
2. Сіз материалдардың қандай негізгі қасиеттерін білесіз?
3. Материалдың механикалық қасиеттері қандай көрсеткіштермен сипатталады?
4. Материалдардың ішкі орта факторларының әсерінен болатын қандай химиялық өзгерістерін анықтайды?
5. Материалдардың қандай технологиялық қасиеттерін білесіз?
6. Материалдардың механикалық, химиялық және технологиялық қасиеттерінің арасында қандай байланыс бар?